

موج جدید پژوهش و کتاب در زمینه ایران شناسی

طی دو سال گذشته، بیش از ۵۰ کتاب به زبان انگلیسی در مورد مسائل مختلف ایران توسط سازمانهای بزرگ انتشاراتی اروپا و آمریکا به چاپ رسیده است. نویسندگان این کتابها بیشتر استادان علوم اجتماعی دانشگاهها هستند. برخی ایرانی و ایرانی تبارند و برخی خارجی اند اما شیفته تاریخ و فرهنگ ایران. جالب است که موضوع بیشتر کتابها، اجتماعی و به خصوص سیاسی است؛ یعنی در پست برعکس کتابهای منتشر شده در داخل کشور که به گروه ادبیات و به خصوص شعر تعلق دارد. *سال جامع علوم انسانی*

واضح است که این مسئله به چند علت است. اول آن که استادان دانشگاه و دیگر محققان ایران شناس از پشتوانه و امکانات انتشاراتی برخوردارند. از یک طرف، محققان یکدیگر را به نشر مقاله، رساله و کتاب تشویق می کنند و جو خلاصیت علمی قوی است. از سوی دیگر، سازمانهای انتشاراتی برای دستیابی به متنهای تحقیقاتی - به اصطلاح - سر و دست می شکنند و کارهای علمی را با سرعت و دقت منتشر می کنند. ثانیاً جو نسبتاً آرام و شمرده تر سیاسی خارج از کشور این امکان را به وجود می آورد که نویسندگان فارغ از ترس از تهمت و افترا، به فعالیتهای تحقیقاتی دست بزنند و دستاوردهای خود را به رشته تحریر درآورند. ثالثاً پشتوانه علمی دانشگاهی و کتابخانه ها، زمینه مناسبی را برای پیشبرد دقیق فعالیت تحقیقاتی فراهم می آورد.

نتیجه این که محققان به مسائل حساس روز جامعه ایران نظر می کنند و آنها را مورد تجزیه

و تحلیل و نقد علمی قرار می‌دهند. فهرستی که در ادامه می‌آید شامل کتابهای جدید و - کتابهای تجدید چاپ شده‌ای است که از سال ۱۹۹۰ تاکنون به چاپ رسیده‌اند. البته جزئیات برخی از کتابهای دیگر در دسترس نبود وگرنه فهرست کامل، بلندتر از این می‌شد. امیدوارم گردآوری این فهرست اولاً مشوق محققان باشد به پیگیری زمینه‌های تخصصی خود. ثانیاً شاید مترجمان را وادارد کتابهای بهتر را انتخاب کنند و به فارسی برگردانند. ثالثاً شاید برای کارگزاران سیاسی، افقهای جدیدی را مطرح کند. نکته آخر این که تا آن جا که من می‌دانم این آثار - به جز یکی - به فارسی ترجمه نشده‌اند و برگردان نامها از اینجانب است. امیدوارم نویسندگان، انتخاب عنوانهای فارسی را بر من ببخشند.

Abrahamian, Ervand; *Radical Islam: The Iranian Mojahedin* (Tauris, 1990, London).

یرواند آبراهامیان، اسلام‌رادیکال و مجاهدین ایران.

در این کتاب، «یرواند آبراهامیان»، پروفیسور رشته تاریخ در دانشگاه «سیتی» نیویورک، تاریخچه سازمان موسوم به مجاهدین خلق را از دوره تأسیس - یعنی پس از انقلاب سفید - مورد بررسی قرار داده است. فعالیت مسلحانه گروه در دوران شاه، شیوه سیاست‌گذاری در اوائل انقلاب اسلامی، شرایط انتقال به عراق و شکل‌گیری رهبری کنونی آنها از جمله موارد دیگری است که مورد بررسی موشکافانه و مستند نویسنده قرار گرفته است.

Amir Arjomand, Said; *The turban for the crown: The Islamic Revolution in Iran* (Oxford University Press, 1990, New York).

سعید امیرارجمند، انقلاب اسلامی در ایران.

در این کتاب، تاریخ ایران از شکل‌گیری حکومت صفوی (که مذهب شیعه را در ایران رسمیت دولتی داد) تا دوران معاصر مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده که استاد جامعه‌شناسی در دانشگاه دولتی نیویورک است، به خصوص مسئله ضرورت تداوم اندیشه تاریخی را در استمرار و دوام حکومتها، مورد اشاره قرار می‌دهد.

Amuzegar, Jahangir; *The Dynamics of Iranian Revolution: The Pahlavi's Triumph and Tragedy* (State University of New York Press, 1991, New York).

جهانگیر آموزگار، دینامیک انقلاب ایران و پیروزی و نترژدی پهلوی.

این کتاب تلاشی است برای جمع‌بندی نقطه‌نظرهایی که طی ده سال اخیر درباره تحولات سیاسی

ایران - و به خصوص انقلاب اسلامی - توسط نویسندگان و دانشمندان علوم اجتماعی عنوان شده است. «آموزگار» در واقع تلاش دارد با دستیابی به این جمع‌بندی، فراسوی آن برود و نظرگاه تازه‌ای پیدا کند. «آموزگار» همچنین دستاوردها و کاستیهای رژیم گذشته را مورد اشاره قرار می‌دهد.

Avery, Peter; *The Cambridge History of Iran, Volume 7: From Nadir Shah to the Islamic Republic* (Cambridge University Press, 1992, Cambridge).

پیتر ایوری (ویراستار)، تاریخ ایران (جلد هفتم): از نادرشاه تا انقلاب اسلامی. این آخرین جلد از مجموعه تاریخ ایران است که به کوشش دانشگاه کمبریج به زیور طبع آراسته می‌شود. در مقالات این مجموعه، تحولات دوپست و پنجاه سال اخیر مورد بررسی موشکافانه کارشناسان درجه اول تاریخ و جامعه ایران قرار گرفته است. از جمله نویسندگان این کتاب ۱۰۸۸ صفحه‌ای، ایران‌شناس شهیر خانم «آنا لمپتون»، استاد تاریخ دانشگاه لوس‌آنجلس، خانم «نیکی کدی» و استاد دانشگاه برکلی «حامد الگار» هستند. آقای «پیتر ایوری» نویسنده معروف کتاب «ایران نوین»، ویرایش این کتاب را به عهده داشته است.

Beard, Michael; *Hedayat's Blind Owl as a Western novel* (Princeton University Press, 1990, Princeton).

مایکل بیرد، بوف کور هدایت به عنوان یک رمان غربی. «مایکل بیرد» شیوه نگارش بوف کور هدایت را با شیوه داستان‌نویسی معاصر غربی مقایسه می‌کند و تأثیر ادبیات غرب را در کارهای صادق هدایت ردیابی می‌کند. نویسنده که استاد ادبیات انگلیسی در دانشگاه «نورت دا کوتای» آمریکاست، معتقد است بوف کور نه تنها یک تحول اساسی در تاریخ داستان‌نویسی فارسی بلکه رویدادی مهم در ادبیات جهان بوده است.

Beck, Lois; *Nomad: A Year in the Life of a Qashqa'i Tribesman in Iran* (Tauris, 1991, London).

لوئیس بک، یک سال در میان عشایر قشقایی. عشایر قشقایی نقش مهمی در تحولات محلی و کشوری تاریخ معاصر ایران داشته‌اند. این کتاب سرگذشت یکی از رهبران این طایفه را به همراه جزئیات زندگی روزمره و کوچ‌هایشان مورد بررسی قرار می‌دهد. نویسنده کتاب، استاد رشته انسان‌شناسی در دانشگاه «واشنگتن» است.

Bullard, R; *Letters from Tehran: A British Ambassador in World War II Persia* (Tauris, 1991, London).

ر. بولارد، نامه‌های سفیر انگلیس از تهران.

این کتاب مجموعه‌ای از نامه‌های خصوصی «بولارد» است که در طول جنگ دوم جهانی در مقام سفیر انگلیس در تهران انجام وظیفه می‌کرد. بررسی این مجموعه برای پژوهشگرانی که این دوره از تاریخ ایران را مطالعه می‌کنند، بدون تردید ذیقیمت است.

Canfield, R. (ed); *Turko-Persia Historic Perspective* (Cambridge University Press, 1991, Cambridge).

ر. کانفیلد (ویراستار)، ایرانیان ترک در نظر تاریخ.

تحولات فرهنگی در مناطق شرقی ایران (طی سده‌های ۳ و ۴ هجری شمسی) تأثیرات ژرفی بر فرهنگ جوامع مسلمان جنوب و مرکز آسیا داشته است. در این کتاب، نویسنده جنبه‌های گوناگون ادبیات، تاریخ، فرهنگ و تشهای نهادهای مرکزی و پیرامونی این دوره را مورد مطالعه قرار می‌دهد. ویراستار، استاد رشته انسان‌شناسی در دانشگاه «واشنگتن» است.

Chehabi, Houshang; *Iranian Politics and Religious Modernism: The Liberation Movement of Iran Under the Shah and Khomeini* (Tauris, 1990, London).

هوشنگ شهابی، مسائل سیاسی ایران و تجدد مذهبی.

نویسنده که استاد رشته علوم اجتماعی در دانشگاه «هاروارد» است، تأسیس، فعالیت و تاریخچه نهضت آزادی ایران را به رهبری مهدی بازرگان در چهارچوب تحولات سیاسی ایران و به عنوان تجلی تجددطلبی مذهبی در ایران مورد بررسی قرار داده است. کتاب شامل دو بخش است: در بخش نخست، تحولات داخلی نهضت و روابط خارجی آن وقایع نگاری شده و در بخش دوم، جنبه‌های مختلف نهضت آزادی به عنوان یک پدیده اجتماعی - از جمله ایدئولوژی نهضت و موقعیت اجتماعی آن - مورد کندوکاو قرار گرفته است. کتاب سرشار از اطلاعات تازه و تحلیلهای غنی است.

Doran, Charles; *The Gulf, energy, and global security: Political and economic issues* (Lynne Rienner Publishers, 1991, Colorado).

چارلز دوران، خلیج فارس و مسئله انرژی و امنیت جهانی.

در این مجموعه مقالات، مشکلات ناشی از رقابت تسلیحاتی، کاربرد سلاحهای شیمیایی، مسائل

سیاسی و اقتصادی کشورهای خلیج فارس و همچنین نقش اروپا، آمریکا و ژاپن در منطقه مورد مطالعه قرار گرفته است.

Ehteshami, Anoushirvan, & Varasteh, Manshor; *Iran and the International Community* (Routledge, 1991, London).

انوشیروان احتشامی و منشور وارسته (ویراستاران)، ایران و جامعه بین‌المللی. در این مجموعه مقاله، جنبه‌های مختلف سیاست خارجی ایران در دهه اخیر از جمله روابط ایران با سازمان ملل، ابرقدرت‌ها، اروپا و عراق مورد نظر قرار گرفته است. «احتشامی» استاد دانشگاه «اکستر»، و «وارسته» محقق دانشگاه «ابریسورت» انگلستان است.

Esposito, John, (cd); *The Iran Revolution: Its Global Impact* (University Prèsses of Florida, 1990).

جان اسپوسیتو (ویراستار)، تأثیر جهانی انقلاب اسلامی. این مجموعه مقالات ارزشمند، تأثیر انقلاب ایران را بر کشورهای مسلمان ارزیابی می‌کند و شیوه شکل‌گیری جنبش اسلامی را در چند دهه اخیر مورد مطالعه قرار می‌دهد. «اسپوسیتو» از اسلام‌شناسان برجسته و بنام و رئیس مرکز تحقیقات بین‌المللی در دانشگاه «هولی‌کراس» آمریکا است.

Friedlander, Melvin; *Conviction and Credence: US Policy making in the Middle East* (Lynne Rienner Publishers, 1991, Colorado).

مل‌وین فریدلاندر، سیاست‌گذاری آمریکا در خاورمیانه. در این کتاب، «فریدلاندر» جنبه‌های مختلف سیاست‌گذاری آمریکا را در منطقه خاورمیانه - از دوره نیکسون تا بوش - مورد مطالعه قرار داده است. از جمله مسائل مورد توجه نویسنده: ناتوانی آمریکا در برقراری و حفظ صلح منطقه، تأثیر ارزشهای اجتماعی در شکل دادن به روش سیاسی، و اتکای بیش از اندازه بر نظریه «قدرت به عنوان معیار سیاست بین‌المللی» است. عنوانهای فصلهای کتاب عبارتند از: آمریکا در خاورمیانه، بنیادگرایی اسلامی، ارزشهای اجتماعی خاورمیانه و مسائل خلیج فارس. نویسنده استاد رشته علوم سیاسی در دانشگاه «میسون» آمریکا است.

Fuller, Graham; *The Center of the Universe: The Geopolitics of Iran* (Westview Press, 1992, Boulder).

گراهام فولر، ژئوپولیتیک ایران: مرکز جهان.

گراهام فولر در این کتاب خود موقعیت ژئوپولیتیکی ایران را مورد ارزیابی قرار داده و عوامل تعیین‌کننده روابط استراتژیک قدرتهای خارجی و بازیگران محلی را با استناد به معیارهای تحقیقات اخیر خاورشناسی مطرح کرده و به نقد کشیده است.

Grabar, O; *The Great Mosque of Isfahan* (Tauris, 1990, London).

۱. گرابر، مسجد جامع اصفهان.

نویسنده، تاریخ ساختمان مسجد جامع اصفهان را با استفاده از متنهای موجود و ملاحظات شخصی ترسیم می‌کند و به خصوص به مسئله نوررسانی و ستون‌بندی توجه دارد. «گرابر» استاد رشته هنر اسلامی در دانشگاه «هاروارد» و از کارشناسان شهر معماری اسلامی است.

Haeri, Shahla; *The Law of Desire: Temporary Marriage in Iran* (I. B. Tauris, 1990, London).

شهلا حائری، صیغه در ایران.

در این کتاب، «حائری» که محقق مافوق دکترای مرکز تحقیقات خاورمیانه در دانشگاه «هاروارد» است، مسئله صیغه در ایران را از نظر مذهبی، اخلاقی، حقوقی، فرهنگی و جنسی مورد بررسی قرار داده است. «حائری» این مسئله را هم در سطح تئوری صرف مطالعه کرده و هم موارد خاص عینی را از طریق گفتگو برای خواننده مطرح کرده است.

Hakimian Hassan; *Labour transfer and economic development: theoretical perspectives and studies from Iran* (Lynne Rienner Publishers, 1990, Colorado).

حسن حکیمیان، انتقال نیروی کار و توسعه اقتصادی.

«حکیمیان» در کتاب خود این دیدگاه را عنوان می‌کند که برخلاف بی‌میلی اغلب پژوهشگران علوم اجتماعی / اقتصادی به مطالعه مسئله «انتقال نیروی کار»، این موضوع از اهمیت شایان برخوردار است و بایستی مورد بررسی دقیق‌تر قرار بگیرد. «حکیمیان» سه مورد «انتقال نیروی کار» در ایران را برای بررسی و تحقیق خود انتخاب کرده است.

Hunter, S; *Iran and the World: Continuity in a Revolutionary decade* (Indiana University Press, 1990).

شیرین هاتر، ایران و جهان: استمرار در یک دهه انقلابی.

نویسنده عوامل متغیر و ثابت سیاست خارجی ایران را در دهه ۱۹۸۰ مورد بررسی قرار می‌دهد و این نتیجه را عنوان می‌کند که علی‌رغم تغییرات شگرفی که در شکل و محتوای سیاست خارجی ایران رخ داده است، عوامل غیرمذهبی از جمله ملاحظات صرفاً مصلحتی سیاسی، عناصر تعیین‌کننده سیاست خارجی ایران در سالهای پس از انقلاب بوده‌اند.

Iran, Internal Affairs and Foreign Affairs 1945-59 (University Publications of America, 1991, Bethesda, MD).

روابط خارجی و امور داخلی ایران در سالهای ۵۹-۱۹۴۵ م.

این کتاب که مجموعه‌ای از اسناد وزارت خارجه آمریکا درباره مسائل مختلف ایران در سالهای ۵۹ - ۱۹۴۵ است، ناتوانی‌های این وزارتخانه را در شناخت حکومت محمدرضا شاه پهلوی روشن می‌سازد. زمینه‌های مورد بررسی شامل: مسائل داخلی ایران، روابط بین‌المللی کشور و مذاکرات خصوصی با شاه می‌شود.

Iran: The Making of U.S. Policy, 1977-1980 (Chadwyck-Healy, 1990, Cambridge).

سیاست‌گذاری آمریکا در ایران در سالهای ۸۰-۱۹۷۷.

در این اسناد برارزش مسائل مربوط به حرکتها، فعالان و اندیشه‌های سیاسی ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. مسائل مربوط به انکاء شخصی شاه به توصیه‌های دولت آمریکا در مبارزه با جنبش انقلابی دهه ۱۳۵۰ - که به زبان و قلم کارمندان سفارت آمریکا در تهران بیان می‌شود - به خصوص قابل توجه است.

Joyner, C.; *The Persian Gulf War: Lessons for Strategy, Law and Diplomacy* (Greenwood Press, 1990).

ک. جویனர்، جنگ خلیج فارس و درسهای در استراتژی، حقوق و دیپلماسی.

یکی از پیامدهای جنگ ایران و عراق، نگرانی دایمی کشورهای خلیج فارس از احتمال توسعه‌درگیری‌ها و تزلزل اجتماعی خودشان بود. آقای «جویனர்»، استاد رشته علوم سیاسی در دانشگاه جرج واشنگتن، شرایط و ویژگیهای منطقه را در چهارچوب مسائل سیاسی، امنیتی و دیپلماتیک بررسی می‌کند.

Kamrava, Mehran; *Revolution in Iran: the roots of turmoil* (Routledge, 1990, London).

مهران کامروا، انقلاب ایران: ریشه‌های ناآرامی.

«مهران کامروا» سقوط حکومت پهلوی را از نظر ساختار نهادهای دولتی مورد بررسی قرار می‌دهد و عوامل گوناگون اجتماعی را که به وقوع انقلاب انجامید، مطرح می‌کند. کتاب به خصوص به تحولات سالهای دهه ۱۳۵۰ و شکل‌گیری نیروهای مخالف با رژیم - چه مذهبی و چه چپ - اشاره دارد.

Karsh, E. (ed); *The Iran-Iraq War: Impact and Implications* (Macmillan, 1990, London).

۱. کارش، تأثیران جنگ ایران و عراق.

این مجموعه مقالات توسط تنی چند از کارشناسان اروپایی، آمریکایی و آسیایی به رشته تحریر درآمده و ویرایش آن را، «کارش»، استاد رشته امنیت منطقه‌ای در دانشکده علوم جنگی (دانشگاه لندن) به عهده داشته است. نویسندگان این مقالات مسائل مختلف جنگ ایران و عراق را به لحاظ سیاسی، تاریخی، بین‌المللی، استراتژیکی و اقتصادی مورد بررسی قرار داده‌اند و تأثیر جنگ را بر موقعیت داخلی و خارجی دو کشور ایران و عراق بررسی کرده‌اند.

Karshenas, Massoud; *Oil, State and Industrialization in Iran* (Cambridge University Press, 1991, Cambridge).

مسعود کارشناس، نفت، دولت و توسعه صنعتی در ایران.

«مسعود کارشناس»، استاد دانشگاه «وارویک» انگلستان، در این کتاب مشکلات ناشی از توسعه اقتصادی و تغییر ساختارهای اجتماعی را در اقتصادهای تک‌محصولی نفتی مورد کندوکاو قرار می‌دهد. بر خلاف برخی نظرات رایج که درآمد نفتی را عامل بازدارنده‌ای برای توسعه صنعتی کشور می‌شمارند، نویسنده معتقد است که چنانچه درآمد نفتی به شکل مناسبی به کار گرفته شود، می‌تواند کمک شایانی به توسعه صنعتی کشور کند.

Katouzian, Homa; *Musaddiq and the Struggle for Power in Iran* (Tauris, 1990, London).

همایون کاتوزیان، مصلحت و مبارزه فلرت در ایران.

«همایون کاتوزیان» زندگینامه سیاسی «دکتر محمد مصدق» را با استفاده از منابع دست اول،

منجمله یادداشت‌های نخست‌وزیر سابق به رشته تحریر درآورده است. نویسنده به خصوص وقایع قبل از کودتا و نقش «مصدق» را در جبهه ملی مورد توجه قرار داده است. چند سال پیش «کاتوزیان» در کتاب اقتصاد سیاسی ایران اشاراتی به مسائل نهضت ملی ایران کرده بود که این مباحث در این کتاب تکمیل تر می‌شوند.

Katouzian, Homa; *Sadeq Hedayat; The Life and Legend of an Iranian Writer* (Tauris, 1991, London).

همایون کاتوزیان، صادق هدایت: زندگی و افسانه یک نویسنده ایرانی. این کتاب از وسیع‌ترین تحقیقاتی است که درباره زندگی نویسنده توانا و شهیر ایرانی، یعنی «صادق هدایت» انجام گرفته است و در آن آثار هدایت با توجه به زمینه‌های اجتماعی و ادبی دوران‌ش مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. «کاتوزیان» در این کتاب تجلی و بزرگی و جهان‌شمولی اندیشه‌های هدایت را در زمینه جریان‌های فکری محیط خود می‌سنجد و شخصیت خصوصی او را نیز مورد نظر قرار می‌دهد.

Kreyenbroek, P. (ed); *The Kurds: A Contemporary Review* (Routledge, 1991, London).

پ. کرین بروک، کردها در یک بررسی معاصر. اصولاً در مورد موقعیت اجتماعی کردها، منابع بسیار محدودی در دسترس پژوهشگران و علاقمندان قرار دارد و کتاب «کردها در یک بررسی معاصر» تلاشی است برای حل این مشکل. نویسندگان مقالات متنوع این کتاب مسائل و مشکلات کردها را در زمینه‌های حقوقی، مذهبی، فرهنگی و تاریخی مورد گفتگو قرار داده‌اند.

Lazard, Gilbert; *Dictionnaire Persan-Français* (E. J. Brill, 1991, Leiden).

ژیلبر لازار، لغت‌نامه فارسی-فرانسوی. این واژه‌نامه جدید ۳۰/۰۰۰ کلمه‌ای از انتشارات «بریل» است که تاکنون آثار گرانمایی در زمینه ایران‌شناسی، ادبیات و تاریخ ایران منتشر کرده است. در این واژه‌نامه، کلمات محاوره‌ای و نیز برخی اصطلاحات ادبی گردآوری شده است.

Manz, B. F; *The Rise and Rule of Tamerlane* (Cambridge University Press, 1991, Cambridge).

ب. ف. مانز، ظهور و حکومت تیمور لنگ.

این اولین زندگینامه کامل و همه‌جانبه «تیمور لنگ» است. «تیمور لنگ» از رهبران قبیله‌های مغول بود که ششصد سال پیش لشگری بزرگ فراهم کرد و مرزهای امپراتوری مغول را تا شرق هند و مرکز روسیه پیش برد. نویسنده کتاب - که استاد رشته تاریخ در دانشگاه «تافتس» آمریکاست - شکل دولت، مسائل سیاسی قبیله و رابطه حکومت مرکزی با مناطق پیرامونی و شخصیت «تیمور» را مورد بررسی قرار داده است.

Martin, Vanessa; *Islam and Modernism: The Iranian Revolution of 1906* (Syracus University Press, 1990, New York).

وانسا مارتین، اسلام و تجدد در انقلاب مشروطه.

در این کتاب، انقلاب مشروطه مورد بررسی دوباره قرار گرفته است و به خصوص واکنش رهبران مذهبی به اندیشه‌های سیاسی غربی مورد نظر نویسنده است. خانم «مارتین» تاریخ‌شناس و متخصص امور ایران است.

Mofid, Kamran; *The economic consequences of the Gulf War* (Routledge, 1990, London).

کامران مفید، نتایج اقتصادی جنگ خلیج فارس.

«کامران مفید»، استاد اقتصاد دانشگاه «کاونتری» انگلستان، نتایج و پیامدهای جنگ ۸ ساله ایران و عراق را برای هر دو کشور درگیر و همچنین کشورهای منطقه بررسی کرده است. او مشکلات عظیم اقتصادی را از نظر درآمد نفت، بازرگانی خارجی، ارزش پولهای محلی، تولیدات کشاورزی و غیره ارزیابی کرده است.

Moin, Baqer; *Khomeini: The Sign of God* (Tauris, 1991, London).

باقر معین، آیت‌الله خمینی.

«باقر معین» زندگی رهبر انقلاب اسلامی را از دوران کودکی تا دوره تحصیلات و رهبری مذهبی و رهبری سیاسی به رشته تحریر درآورده است. «معین» مدیریت بخش فارسی رادیوی بی.بی.سی را به عهده دارد.

Owen, R.; *State. Power and Politics in Making of the Modern Middle East* (Harper Collins, 1991, London).

راجر اون، فلترن و سیاست در ساختار خاورمیانه جدید.

در بخش اول کتاب، تاریخ سیاسی ترکیه، ایران و کشورهای عرب از جنگ اول جهانی به بعد مورد مطالعه قرار گرفته است و در بخش دوم، مسائل عمده تحولات اخیر به دقت ردیابی و ارزیابی شده‌اند. آقای «راجراون» استاد مدرسه «سن اتونی» دانشگاه آکسفورد است.

Swietochowski, M.; *Persian Drawings in the Metropolitan Museum of Art* (Metropolitan Museum, 1989, New York).

م. سویت‌چوفسکی، نقاشی‌های ایرانی در موزه هنری متروپولیتن نیویورک. در این کاتالوگ نفیس، ۳۶ نقاشی از نقاشی‌های دوره صفوی و قاجار که در بخش ایرانی موزه هنری متروپولیتن نیویورک نگهداری می‌شوند به چاپ رسیده است. در بخش مقدمه و توضیحات، نویسنده تعریف‌های گوناگون از هنر قاجار، سوزده‌های سیاسی نقاشی، اهداف اجتماعی و زندگی نقاشان ارائه می‌دهد.

The Aspin Papers: sanctions, diplomacy, and war in the Persian Gulf (The Center for strategic and international studies, 1991, Washington).

نجرم، دیپلماسی و جنگ در خلیج فارس (مجموعه مقالات اسپین). این کتاب مجموعه‌ای از مقالات پراکنده است که توسط مرکز تحقیقات استراتژیک و بین‌المللی آمریکا به چاپ می‌رسد و در آنها، پیامدهای کوتاه‌مدت و درازمدت جنگ خلیج فارس و اشغال کویت مورد بررسی قرار گرفته است.

The Iran-Contra Affair; The Making of a Scandal, (Chadwyck-Healy, 1990, Cambridge).

ماجرا و جنجال ایران - کنترا. در این کتاب، مجموعه‌ای از اسناد دست‌اول درباره فعالیت مخفیانه دولت آمریکا در خاورمیانه و آمریکای لاتین، مسائل مبهم ماجرای جنجالی ایران - کنترا و نیز روابط متغیر ایران - آمریکا و ایران - اسرائیل ارائه شده است.

Van Bruinissen; *M. Aqa, Shaikh and Khan: The Social and Political Structures of Kurdistan* (Zed, 1991, London).

م. وان بروینیسن، آقا، شیخ و خان در ساختار اجتماعی - سیاسی کردستان. آقای «بروینیسن» تاریخ کردستان را از دوره سقوط امپراتوری عثمانی عنوان می‌کند و شورش

بزرگ کردها را علیه جمهوری ترکیه، شکل‌گیری اندیشه قوم‌گرایی کرد و موقعیت کردها را در شرایط کنونی مورد بررسی قرار می‌دهد. نویسنده عضو انستیتوی کردستان در پاریس و صاحب تحصیلات عالی در علوم انسان‌شناسی است.

Vilanilam, J. V; *Reporting A Revolution: The Iranian Revolution and the NIICO Debate* (Sage, 1989, London).

ج. و. ویلانیلام، گزارش انقلاب ایران.

نویسنده شیوه‌گزینش و انعکاس اخبار انقلاب ایران را در رسانه‌های دو کشور کاملاً متفاوت یعنی آمریکا و هند مقایسه می‌کند. این مطالعه در چهارچوب مذاکرات و مباحثی است که پیرامون «نظام جدید بین‌المللی اطلاعات و ارتباطات» انجام گرفته است. نویسنده تأثیر سیاست خارجی دو کشور پیشگفته را در تعیین خط‌مشی خبری - از جمله حذف اطلاعات - مورد نظر قرار می‌دهد.

Wiley, Joyce; *The Islamic Movement of Iraqi Shi'us* (Lynne Rienner Publishers, 1992, Colorado).

جوئیس ویلی، جنبش اسلامی شیعیان عراق.

نویسنده - که استاد کالج «اسپارتبرگ» آمریکاست - موقعیت سیاسی شیعیان عراق را از دوره انفعال و محافظه‌کاری سیاسی تا دوره رادیکالیسم و تندروی مورد نظر قرار داده و نقش آنها را در مسائل داخلی عراق و همچنین در روابط ایران و اعراب سنجیده است. از جمله مسائل مورد نظر بانوی نویسنده: پایگاه اجتماعی، ایدئولوژی، استراتژی و جناح‌بندی‌های داخلی شیعیان است.

Wroe, Ann; *Lives, lies and the Iran-Contra affair*, (I. B. Tauris, 1991, London).

آنا ورو، زندگی، دروغ و جنجال ایران - کنترا.

نویسنده، جنجال پشت پرده ایران - کنترا را بررسی می‌کند و با زبانی شیوا و روان، مسائل مختلف آن را با استفاده از اسناد کمیسیون ویژه کنگره آمریکا مطرح می‌نماید.